

E.B. J&M

EEN EDUCATIEVE BIJLAGE VAN JEUGD EN MUZIEK

Photo © Jos L. Knaepen

Electric Miles Project

1. the Band

Het 'Electric Miles Project' is een spetterende formatie die werd opgericht in september 2002. De bandnaam is oorspronkelijk gekozen naar aanleiding van een project waarin de muziek van Miles Davis' laatste periode van zijn leven centraal staat. Het was de bedoeling van deze band om als gelegenheidsbezetting enkele concerten te spelen in de vorm van een project. Door het grote succes van deze concerten en talrijke aanmoedigingen van o.a. Sim Simons (Jazzmozaïek) en Guy Van De Poel (programmatie jazzcafé Hopper) besloten de muzikanten om als vaste formatie verder te werken.

De band bestaat uit 5 talentvolle musici die allen een professionele opleiding genoten. Het 'Electric Miles Project' brengt een eigen, hedendaagse interpretatie van een door Miles Davis tot leven gewekte kruisbestuiving tussen **Jazz**, **Fusion** en **Pop**. Aan de hand van voorbeelden en karakteristieke kenmerken van de bovengenoemde muziekstijlen, gaan ze deze smeltkroes analyseren om zo de verschillende ingrediënten uit deze muziek te leren ontdekken. Het repertoire omvat hoofdzakelijk de muziek van **Miles Davis** en **Marcus Miller**, die zij samen opnamen in de jaren tachtig. Ook nummers van o.a. **Michael Jackson** en **Cindy Lauper** passeren de revue.

De bandleden:

Peer Baierlein: trompet/bugel, Dries Verhulst: elektrische gitaar, Steven Van Loy: elektrische bas, Jef Neve: Fender Rhodes/hammond, Koen Mertens: drums.

Ontdek via www.jeugdenmuziek.be (zie programma's schooltijd - Electric Miles Project) hun promofilmpje, foto's en muziekfragmenten

1.2 Programma

- Splatch (Miles Davis)
- Full Nelson (Marcus Miller)
- Human nature (Porcaro/Bettis)
- Time after time (Hymen/Lauper)
- Tutu (Marcus Miller)
- Wrinkle (Miles Davis)

“Miles Davis speelde een overheersende rol in de beginjaren van de fusion, evenals bij het ontstaan van eerdere jazzvormen: door naar de zwarte Amerikaanse soul, maar ook naar de elektronische muziek van mensen als Stockhausen te luisteren, opende hij de deuren naar nieuwe jazzrichtingen”

OPDRACHT

Een aanrader - bekijk de video MILES IN PARIS (Warner Reprise - 60'00) & zie en hoor Miles aan het werk, ook interviews (met o.a. Human Nature, Amandla, Tutu)

2. Miles Dewey Davis

2.1 Biografie

Miles Dewey Davis werd geboren op 26 mei in Alton Illinois. Hij was bij het publiek algemeen bekend als trompettist. Nochtans heeft hij in de wereld van de muziek ook een grote invloed uitgeoefend als innovatieve bandleider en als componist. Doorheen zijn muzikale leven zocht hij steeds de juiste en talentvolle muzikanten op die hij aan zijn zijde liet concerteren. Enkel en alleen al door dit te doen creëerde hij een soort van bekendheid, daar hij steeds omringd werd door met een professionele en stevige formatie.

Zijn muziek en stijl zijn een zeer belangrijk gegeven geweest in de ontwikkeling van improvisatietechnieken, die hij een eigen stempel gaf. Hij ontwikkelde een eigen improvisatietechniek. Zijn experimenten met deze modale manier van spelen en improviseren kwamen tot een hoogtepunt in 1959 tijdens de opnames van **'Kind of Blue'**.

Miles verkreeg zijn eerste bekendheid in de Bebop. Toen deelde hij al het podium met een muzieklgende als Charlie Parker. Ook in de volgende stromingen zoals, **'Cool'**, **'Hardbop'** en **'Fusion'** was Miles aanwezig en drukte ook daar zijn muzikale stempel.

In de ontwikkeling van de jazzgeschiedenis was Miles Davis toch steeds weer herkenbaar door zijn eigen visie op muziek. Telkens slaagde hij erin zijn invloed op de verschillende stromingen na te laten.

Hij was de trendsetter, de rest volgde. Ook als componist bleef hij vernieuwend doorheen de verschillende stromingen. Miles Davis heeft nummers gecomponeerd die vandaag de dag nog steeds tot het standaardrepertoire voor jazzmusici behoren. Miles Davis stierf op 28 september 1991.

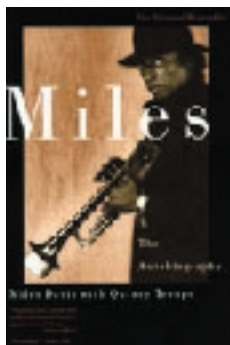
 [meer info op www.milesdavis.com](http://www.milesdavis.com)

LUISTER- EN ZOEKOPDRACHTEN - INDIVIDUEEL OF GROEPSWERK

VIDEO

In de betere videotheek Miles Ahead: The Music of Miles Davis (Educational Broadcasting Corp.; Obenhaus Films, Inc. (London - 1986) : Miles' muzikale loopbaan (45 jaar jazz) op video : een aanrader.

Kies een tekstfragment uit Miles' autobiografie en koppel dit aan een muziekopname van dat moment.

MILES: DE AUTOBIOGRAFIE - Miles Davis & Quincy Troupe, Van Genneep, 1989, 383 p.

'Jimi Hendrix was een heel aardige jongen, stil maar gevoelig en helemaal niet zoals de mensen dachten. Hij was juist het tegenovergestelde van die wilde, krankzinnige figuur die hij op het podium uithing. Toen we pas bij elkaar kwamen en over muziek gingen praten, kwam ik er achter dat hij geen noten kon lezen. Zijn dood kwam als een schok voor me, omdat hij nog zo jong was en nog een heel leven voor zich had. Dus ik besloot om naar zijn begrafenis in Seattle te gaan, ook al had ik daar de pest aan. Die begrafenis was zo strontvervelend dat ik zei dat ik daarna nooit meer naar een begrafenis toe zou gaan en dat heb ik ook niet meer gedaan.'

Tot aan zijn dood in '91 was Miles niet alleen een virtuoos jazzmuzikant geweest met de cool van een half dozijn rockers, met zijn ijle trompetklank, geniale composities en neus voor jong talent bleek hij telkens weer 'Miles Ahead' te liggen op de concurrentie. In zijn autobiografie ontketent Miles zijn demonen, die prompt de jazzscene vanaf de jaren dertig tot leven dansen en de razende carrière en het al even turbulente privé-leven van de trompettist - waarin sex, drugs en jazz de enige constanten zouden blijven - uit de doeken doen. 'Miles: de autobiografie' is dan ook verplichte stuff voor jazz-aficionados, razend interessant voor wie een blik wil werpen in het hoofd van een muzikaal genie, of gewoon heerlijke lectuur voor iedereen die ooit vingerknippend naar een jazzalbum heeft geluisterd

MILES DAVIS & CO

Miles Davis was een belangrijke vernieuwer en raakte steeds weer op gevestigde jazzstijlen uitgekeken. Als een van de absolute grootheden van de 20e eeuwse muziek heeft hij gedurende zijn lange carrière diverse keren een beslissende invloed uitgeoefend op het spel van de jazzmuzikant. Bepalende figuren waar Miles Davis mee samenwerkte waren o.a. Charlie Parker, John Coltrane, Herbie Hancock, Tony Williams, Bill Evans, Marcus Miller, Joe Zawinul en Kenny Garrett. Wie zijn deze muzikanten? Wanneer kruisten ze het pad van Miles Davis?

LUISTEROPDRACHT

Miles Davis is van onschatbare waarde geweest voor vrijwel alle stijlen die tot op vandaag worden gespeeld. Ontdek enkele van zijn belangrijke opnamen! Cookin' of Relaxin' (bebop), Birth of the Cool (cooljazz), Miles Smiles, Kind of Blue (modale jazz), Bitches Brew (electronica), Tutu (invloed pop), Doo-Boop (invloed rap)

"De sound van Miles Davis' trompet is een van de meest geïmiteerde en onmiddellijk herkenbare trompetgeluiden in de jazz. Hij was een teruggetrokken maar vaak ook veeleisende persoonlijkheid, die een gekwetste tederheid in zijn muziek legde, verbonden aan een ongeëvenaard gevoel voor ritme"

3. Analyse van de smeltkroes

Het 'Electric Miles Project' brengt een eigen, hedendaagse interpretatie van een door Miles Davis tot leven gewekte kruisbestuiving tussen Jazz, Fusion en Pop. Deze smeltkroes ontstond in de jaren '80 en bevat 3 belangrijke en sterk uiteenlopende muziekstijlen die elkaar kruiden. Elk werk van dit programma bezit zo 'n unieke mengeling.

Om een beter beeld te krijgen van elke compositie is het noodzakelijk om de muziekstijlen **Jazz, Fusion** en **Pop** kort toe te lichten om zo de stilistische en de meest karakteristieke kenmerken te onderscheiden. Rekening houdend met de bezetting van het 'Electric Miles Project' worden deze kenmerken ook per instrument toegelicht.

Voor elke muziekstijl zijn er muziekfragmenten die je kan beluisteren via www.jeugdenmuziek.be (zie Electric Miles Project)

3.1. Jazz

Jazz is een muziekstijl die ontstaan is in 'New Orleans' (Verenigde Staten) in de jaren 1920 en heeft zijn wortels in de muziek van de geïmporteerde zwarten die als slaven werkten op o.a. de katoenplantages. Deze muziekstijl is voornamelijk gebaseerd op improvisatie. Wat vastligt, zijn de melodie en enkele akkoorden die deze melodie ondersteunen. De structuur van een traditionele jazzcompositie of 'standard' kent meestal volgend verloop: de melodie word ingezet als opener van de compositie. Na het spelen van de melodie worden de improvisaties na mekaar gestart door de verschillende solisten. Aan het eind van deze improvisaties keert de melodie terug als afsluiting van de compositie.

Doorheen de jazzgeschiedenis zijn er steeds nieuwe stromingen ontstaan die meestal een reactie waren op de vorige stroming. Jazz is een muziekstijl die zowel vocaal als instrumentaal kan worden uitgevoerd. Bij een vocale uitvoering neemt de zanger(es) de melodie voor zijn/haar rekening. Bij een instrumentale uitvoering zal de melodie gespeeld worden door een instrument met een solistische functie, vb trompet, saxofoon, gitaar etc...

3.1.1 Kenmerken per instrument

Trompet: speelt de melodie en improvisaties (solo's). Dit instrument heeft voornamelijk een solistische functie.

Bas: speelt halve noten als ondersteuning van de melodie. Spelen van kwartnoten op elke tel om zo een constante puls te creëren. Dit laatste gebeurt bij de improvisaties. De Engelse benaming voor deze manier van spelen wordt '**walking bass**' genoemd. Dit instrument heeft dus in de eerste plaats een begeleidende functie.

Drums: hi-hat wordt geplaatst op tel 2 en 4 van de maat, basdrum dubbelt de halve- en kwartnoten van de bas op een subtiele manier.

Ride cimbaal figuur herhaalt zich in elke maat en krijgt hierdoor een repetitieve functie.

Gitaar: gebruikt jazzharmonieën. Dit instrument ondersteunt de melodie en de improvisaties en heeft dus vooral een harmonische functie, wat niet uitsluit dat de gitaar ook een solistische rol kan opnemen.

Piano: heeft ongeveer dezelfde als de gitaar. Ondersteunend met harmonie bij melodie en improvisaties. Over het algemeen heeft de piano een meer solistische functie.

LUISTEREN MAAR

If I Were a Bell & Oleo

CD Miles Davis - Relaxin'

Bezetting: Miles Davis (trompet), John Coltrane (tenorsax), Red Garland (piano), Paul Chambers (contrabas), Philly Joe Jones (drums)

3.2. Fusion

Dit is een muziekstijl die op zijn beurt, zoals de naam zelf zegt, bestaat uit een fusie van andere muzikale gegevens. Fusion is tot zijn recht gekomen in de jaren '70. Men kan deze stijl beschouwen als een verzameling van sterke elementen die we in de muziek tot de jaren '70 kunnen terugvinden. Harmonie en ritmiek zijn in deze stijl uitgebreid en complexer geworden, wat sowieso een ander gevoel opwekt. Ook de structuur wordt complexer en minder vanzelfsprekend. De functies van de instrumenten zijn minder omljnd of de facto vastgelegd. Zo kan vb. de bas de melodie van de compositie spelen. Bas en drums krijgen een belangrijke functie, daar zij de motor van de groep gaan vormen.

Het sterkste kenmerk binnen 'Fusion' is de intrede van de elektrische en elektronische muziekinstrumenten. Dit element karakteriseert deze muziekstijl heel sterk. Contrabas zal worden vervangen door elektrische bas. Piano zal worden vervangen door een Fender Rhodes, hammond of ander soort keyboard. In deze muziekstijl wordt ook effectapparatuur geïntegreerd. Deze muziekstijl is in hoofdzaak instrumentaal.

3.2.1. Kenmerken per instrument

Trompet : speelt de melodie. Dit instrument heeft voornamelijk een solistische functie.

Bas: speelt meer de vaste patronen (baslijnen) om een repetitief effect te verkrijgen. Minder improvisatie aanwezig. Voornamelijk een begeleidende functie. Toch kan de functie van de bas snel wisselen door vb de melodie of stukken van de melodie te verdubbelen in het hoge register.

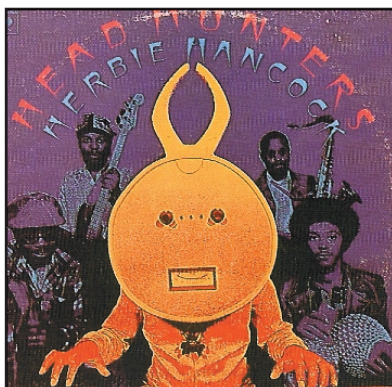
Drums: speelt de vaste patronen om een repetitief effect te verkrijgen. Dit hangt vooral samen met de functie van de bas. Minder improvisatie aanwezig. Voornamelijk een begeleidende functie.

Gitaar: heeft zowel een begeleidende als een solistische functie. Door het gebruik van effectapparatuur voegt de (elektrische) gitaar andere kleuren toe aan de muziek

Piano/keyboard: dubbelt de melodie in tweestemmigheid of contrapuntisch. Dit instrument blijft melodisch en begeleidend heel sterk. Door het gebruik van effectapparatuur voegt de (elektrische) keyboard andere kleuren toe aan de muziek

LUISTEREN MAAR

Watermelon Man

Watermelon Man

CD Herbie Hancock - 'Head Hunters' / Bezetting: Herbie Hancock (keyboards), Bennie Maupin (saxen), Paul Jackson (bas), Harvey Mason (drums), Bille Summers (percussie)

Birdland

CD Weather Report / Bezetting: Joe Zawinul (keyboards), Wayne Shorter (saxen), Jaco Pastorius (bas), Erich Zawinul(percussie), Peter Erskine (drums)

Weather Report

"Met als basis de samenwerking van de toetsenist Joe Zawinul en de saxofonist Wayne Shorter was Weather Report een populaire en muzikaal interessante band. In de vijftien jaar van zijn bestaan produceerde de groep diverse, door de collectieve improvisaties zeer kleurrijke funk- en latin-klassiekers."

3.3. Pop

Het meest eigen aan deze muziekstijl is dat hij bijna alle gevallen vocaal wordt uitgevoerd. Binnen deze muziekstijl is de structuur vaak gebaseerd op refreinen en strofen die elkaar afwisselen en laten onderbreken door middenstukken. Popnummers zijn meestal korter dan bv. jazz- of klassieke composities. Dit heeft zijn wortels in de premissen van de platenbusiness.

Pop wordt voornamelijk uitgevoerd door elektrische instrumenten zoals gitaar, bas, keyboards etc... Ook drummachines worden vaak gebruikt. Toch kan een akoestische piano of gitaar een unieke kleur toevoegen aan deze muziek. Bas en drums krijgen weerom een belangrijke functie als motor van de muziek, daar zij in samenspraak de opbouw van de compositie controleren.

3.3.1. Kenmerken per instrument

Trompet: speelt de melodie indien er geen vocale ondersteuning aanwezig is. Dit instrument behoudt zijn solistische functie en krijgt ook een ensemblefunctie toegewezen, d.w.z. het fungeren binnen een blazerssectie.

Bas: speelt vaste patronen. Deze patronen verschillen maar zijn gebonden aan het deel binnen de structuur van de compositie. Weinig of geen improvisatie aanwezig. Dit instrument behoudt enkel zijn begeleidende functie.

Drums: dezelfde functie als de bas.

Gitaar: heeft zowel een begeleidende als een solistische functie.

Piano: heeft dezelfde functie als de gitaar, zowel solistisch als begeleidend.

LUISTEREN MAAR

Ook popmusici werken graag samen met jazzmusici, dus de kruisbestuiving gaat in beide richtingen:

An Englishman in New York

CD Sting 'Nothing Like The Sun'

Bezetting met o.a. jazzmusici Branford Marsalis (sax - solo boven 'walking bass' op het einde van het nummer) en Kenny Kirkland (piano).

ook popmusici grijpen soms naar standards (populaire melodie & harmonische ondersteuning) uit de jazz. Twee voorbeelden. vergelijk:

High and Dry

CD Radiohead 'The Bends' (thema komt uit nummer van Jamie Cullum)

&

CD Jamie Cullum 'Pointless Nostalgic'

Bezetting : Jamie Cullum (vocals), Martin Shaw (trompet), Martin Gladdish (trombone), Geoff Gascoyne (bas), Sebastian De Krom (drums)

Exit Music

CD Radiohead 'O.K. Computer' (thema komt uit nummer van Brad Mehldau)

&

CD Brad Mehldau 'Songs/Art of the Trio Vol. 3'

Bezetting: Brad Mehldau (piano), Larry Grenadier (bas), Jorge Rossy (drums)

4. Elektronische manipulatie

Ieder instrument heeft zijn eigen 'timbre' of 'klankkleur'. Naast de verschillende instrumentenfamilies (hout- en koperblazers, strijkers, tokkelinstrumenten, slaginstrumenten) is er in de moderne muziek ook een onderscheid te maken tussen 'akoestisch' en 'niet-akoestisch' spelen.

'Niet-akoestisch' betekent met elektrische versterking en/of met elektronische/elektrische instrumenten.

'Akoestisch' wil zeggen dat de klank van het instrument geproduceerd wordt zonder versterkingsapparatuur (vb. trompet, viool, drums, stem).

'Niet-akoestische' instrumenten zijn instrumenten die geen of nauwelijks een klank produceren op zichzelf. Hiervoor is versterkingsapparatuur nodig (vb elektrische gitaar, elektrische basgitaar, keyboards).

Binnen het 'Electric Miles Project' vallen de trompet/bugel en het drumstel onder de akoestische instrumenten. De fender rhodes, hammond, elektrische gitaar en elektrische basgitaar vallen onder de categorie niet-akoestische instrumenten.

Op zich kunnen de trompet/bugel en het drumstel uit de akoestische instrumentengroep toch versterkt worden maar dit enkel met als doel de klank van het instrument te projecteren en luider te maken.

We kunnen echter in beide groepen van instrumenten de klankkleur van ieder instrument beïnvloeden door het gebruik van **effecten**. Hier kunnen we een onderscheid maken tussen een 'elektronisch' en een 'niet-elektronisch' effect. Een voorbeeld van een 'niet-elektronisch' effect is de '**sourdine**' die in de klankbeker van de trompet wordt gestopt. Hierdoor wordt het originele timbre van het instrument gemanipuleerd.

Een voorbeeld van een 'elektronisch' effect is de **effectpedaal**. Dit toestel wordt tussen het instrument en de versterkingsapparatuur geplaatst om het signaal te kunnen manipuleren.

Bij de 'niet-elektronische' effecten is de manipulatie van de klankkleur eerder beperkt. Het effect op zich heeft praktisch geen andere mogelijkheden, daar het niet fysiek vervormbaar is.

Bij de elektronische effecten zijn er meestal meerdere mogelijkheden aanwezig om de klankkleur te manipuleren. Het effect op zich is hier elektronisch vervormbaar.

Met de toevoeging en het gebruik van al deze effecten krijgt de muziek op zich een ander karakter.

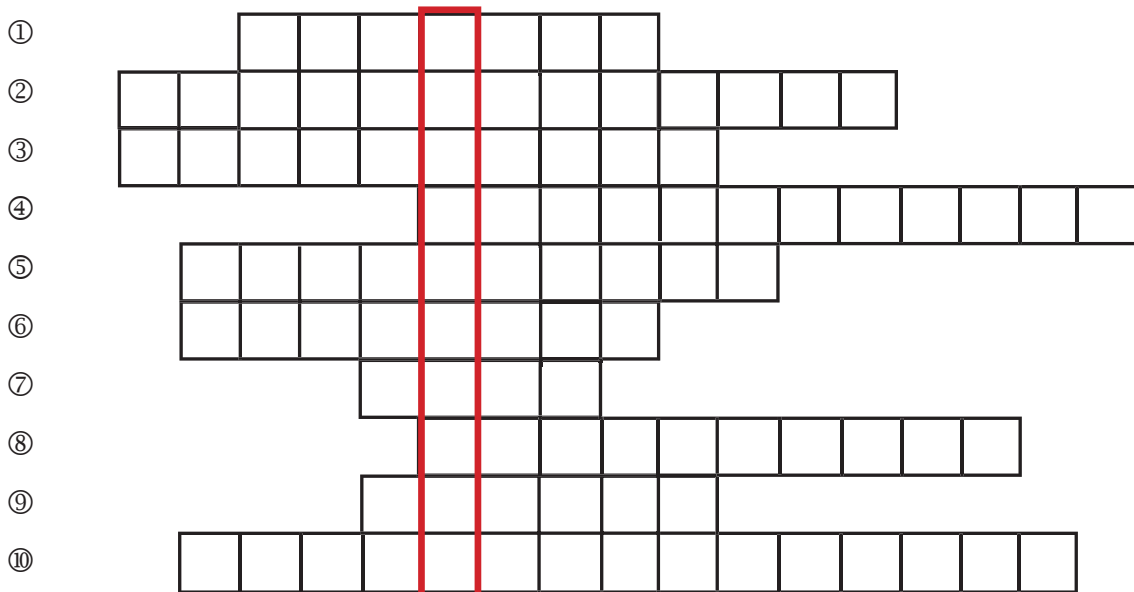
OPDRACHT

In de schoolvoorstelling pakt Electric Miles Project uit met verschillende effecten.

Enkele veel gebruikte effecten zijn loop, distortion, reverb, wahwah, pitch controller, delay en chorus.

5. Woordenpuzzel

- ① muziekinstrument met vooral solistische functie
- ② dé peetvader van de Bebop stijl
- ③ bakermat van de jazz is de Amerikaanse stad...
- ④ attribuut dat kan zorgen voor een manipulatie van de oorspronkelijke instrumentklank
- ⑤ spelen zonder het gebruik van enige versterkingsapparatuur
- ⑥ een 'niet-elektronisch' effect dat vaak gebruikt wordt op trompet
- ⑦ muziekstijl waarin improvisatie voorop staat
- ⑧ elektronisch apparaat dat het geluid kan versterken
- ⑨ ander woord voor klankkleur
- ⑩ vermenging van verschillende muziekstijlen

7. Vaktaal

Akoestisch: soort van klank die wordt geproduceerd zonder het gebruik van enige versterkingsapparatuur.

Fender Rhodes: elektrische piano die handgemaakt werd in de jaren '60.

Hammond: bepaald type van orgel.

Hi-hat: onderdeel van een drumstel. Dit is een statief met 2 cymbalen die horizontaal boven mekaar liggen en die men met behulp van de voet en een speciale mechaniek kan openen of sluiten.

Instrumentarium: de instrumenten van een ensemble

Kruisbestuiving: het ontstaan van een nieuw gegeven dat wordt gevormd door elementen van verschillende afkomst.

Standard: Engelse benaming voor een standaard jazzcompositie.

Sourdine: akoestisch effect voor trompet of bugel. Ook wel 'mute' genoemd.

Timbre: klankkleur.

Walking bass: Engelse benaming voor een specifieke manier van bas spelen. eigen aan de jazzstijl. Er is, net als bij het wandelen, een constante puls aanwezig.

8. Boeken

Jazz (geschiedenis - instrumenten - musici - platen) - John Fordham
Gaade / Unieboek bv, Postbus 97, 3990 DB Houten
ISBN 90 6017 5735 / CIP NUGI 933

-

Miles Davis, autobiografie - Quincy Troupe
Uitgever van Gennep, Amsterdam, 1989
ISBN 90 6012 840 0

-

All that jazz - van workshop tot postbop - Fernand Tanghe
Uitgeverij Hadewijch, Antwerpen, 1994
ISBN 90 6012 840 0

9. oplossing woordenpuzzel

= Miles Davis

- ① Trompet
- ② Charlie Parker
- ③ New Orleans
- ④ Effectpedaal
- ⑤ Akoestisch
- ⑥ Sourdine
- ⑦ Jazz
- ⑧ Versterker
- ⑨ Timbre
- ⑩ Kruisbestuiving

E.B. J&M!

is een educatieve uitgave van
Jeugd en Muziek Vlaanderen
Koningsstraat 10
1000 Brussel
TEL. 02 507 84 35
FAX 02 507 84 37
E-mail: info@jeugdenmuziek.be
www.jeugdenmuziek.be

teksten & muziekfragmenten: Steven Van Loy & Peer Baierlein
eindredactie: Roger Quadflieg
verantwoordelijke Uitgever: Herman Mariën

Jeugd en Muziek is een muziekeducatieve organisatie
erkend door de Vlaamse Gemeenschap

'Met Steun van het Ministerie van de Vlaamse
Gemeenschap, administratie Cultuur.'

"Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt
in enige vorm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van Jeugd & Muziek vzw, Koningsstraat 10, 1000 Brussel"